

Project makers aan de voortvenster

BUURTVENSTER is een reizende tentoonstelling in Amsterdam Noord

- *van september 2022 - maart 2023: Huis van de Wijk de Meeuw*
- *april 2023 - april 2024: centrale hal Stadsloket Noord*
- *vanaf mei 2024: OBA Waterlandplein*

COLLECTIEVE KUNST

HANDWERKEN is een passie die vele mensen delen, waar men ook woont, wat voor levensloop of achtergrond men ook heeft. Het voelt goed om iets moois met de handen te maken én verbetert je eigenwaarde. Veel handwerkliedhebbers ervaren ook hoe gezellig het is om dit samen te doen. Handwerken is bovendien van alle culturen, kent beoefenaars van alle leeftijden en kan daarom **MENSEN VERBINDEN**, dwars door al onze persoonlijke, culturele en sociale verschillen heen.

Met die gedachte is **BEWONERSINITIATIEF** 'collectief handwerken met hart voor de wijk' in 2022 gerealiseerd in **IJPLEIN/VOGELBUURT - AMSTERDAM NOORD**. Buurtbewoners hebben **GEZAMENLIJK** een ruimtelijk kunstwerk gemaakt over hun wijk dat is tevens opgedragen aan de wijk.

Dit kunstwerk genaamd **BUURTVENSTER**, is een kleurrijk tafereel geworden van o.a. spelende kinderen, het pontje, een fiets, bomen, vogels, bloemen, insecten, een flat en ja, zelfs die beestjes waar we er welzeker teveel van hebben in de wijk!

Een boeiende blik op de buurt die door 18 vogelburen en ijpleiners, *allen prachtvrouwen*, is bedacht en vormgegeven. De één heeft gebreid, de ander gehaakt, geborduurd of gevilt.

Voor de realisering van BUURTVENSTER hebben wekelijkse maaksessies plaatsgevonden in Huis van de Wijk de Meeuw. In het voorjaar/zomer van 2022 zijn de deelnemende buurtbewoners -allen vrouwen- voor een periode van twee maanden samengekomen. We hebben zelfs twee maakgroepen gevormd, ieder op een ander dagdeel, om op die manier zoveel mogelijk vrouwen tegevoet te komen gezien de tijd die ze beschikbaar hadden.

Eris samengewerkt met Nora's handwerkgroep en handwerkgroep Stitch & Bitch; van beiden hebben meerdere leden meegedaan. Daarnaast zijn bewoners aangehaakt die niet deel uitmaken van een handwerkgroep. Zo ook Franny, die de planten in de Meeuw verzorgt en ons aan de slag zag en dacht: 'hé, ik heb vroeger gepunnikt, wat als ik dat nu weer eens ga proberen'. En Bette, voor wie dit project een stok achter de deur was om de weg over te steken en te gaan handwerken.

*“dit project was een reden om te handwerken,
een stok achter de deur
-Bette*

Iedere maker kon eigen invulling geven aan het thema: **hart voor de wijk** en een zelfbedacht werk maken met een handwerktechniek van voorkeur. Het was een creatieve uitdaging met vrijheid om iets te bedenken over wat de buurt typeert en wat de wijk mooi en aantrekkelijk maakt.

Tijdens de maaksessies werden er voorbeelden gegeven van wat er zoal gemaakt zou kunnen worden, ter inspiratie, want het idee was om zelf iets te bedenken en uit te werken.

TOTSTANDKOMING

Er werd rekening gehouden met verschillen in ervaring; de één is namelijk een verwoed handwerker terwijl de ander het misschien wat sporadischer beoefent. Bovendien was een kerngedachte van het project: IEDEREEN IS CREATIEF. Het maakproces van BUURTVENSTER gaf aldus ruimte om opborrelen en er een te geven.

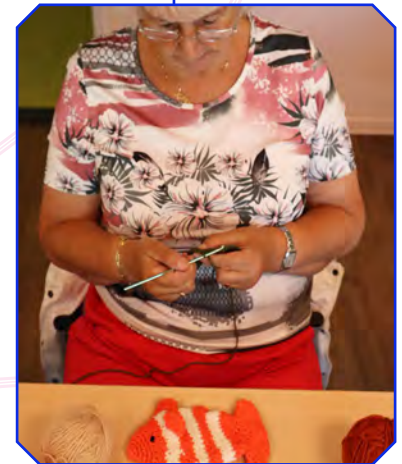
Voor mij is het leuk vertelt Anna. 'Bij de van het project zag ik gen en ik dacht: bijtje!. En had ik een bijtje. Ik wil graag ontdekken wat ik ergens mee kan'.

ieders creativiteit te laten persoonlijke draai aan

om iets uit te vinden, eerste bijeenkomst geel en zwarte wol liggen aan het eind van de avond

Voor de één geeft het ontdekken wat je ergens mee kunt doen een heerlijk gevoel; voor de ander kan een onverwacht resultaat een verrassing zijn.

Ik was al hakend maar wat aan het knoeien en aanrommelen aldus Janet, en ineens dacht ik: 'hé, het lijkt wel een vis. Ik was helemaal: ik heb zomaar een vis gemaakt!. Ik dacht eerst dat wordt niets en toen werd het wel wat. Mijn visje en schildpad zijn goed gelukt en dat had ik niet verwacht. Dat ik het af heb gemaakt geeft een goed gevoel en nu ben ik best wel een beetje trots. Toch maar even gepresteerd'.

“ ik hoef niet zo nodig op de voorgrond maar vind het wel leuk dat ie daar hangt. als ik langs buurtvenster loop dan kijk ik toch even en denk: daar hangt ie !

-Janet

Tijdens de wekelijkse maaksessies was er ruimte om met verschillende materialen iets nieuws te proberen en te experimenteren zonder meteen vast te leggen wat te gaan maken.

Wat wel vast lag was om (1) GROOT te denken; de bedoeling was om iets zichtbaars te maken voor de grote ramen aan de voorzijde bij de ingang van de Meeuw en (2) alles TWEEZIJDIG te maken; want het object zou van beide kanten, van binnenuit en van buitenaf, te zien zijn.

Gedurende de bijeenkomsten was er veel gezelligheid en hebben de makers nieuwe burens ontmoet, elkaar geïnspireerd, technieken uitgewisseld en nieuwe ideeën opgedaan. Een ieder kon z'n eigen ding doen en met de week kwamen er creaties bij. Voor iedereen gold dat ze -met trots- dingen gemaakt hebben die ze nog niet eerder hadden gedaan.

Zo had Janine al langer in gedachten om meeuwen te haken en had nu een goede reden om ze daadwerkelijk te maken. Al punnikend kreeg Franny zo ineens een ingeving om het amsterdammetje te maken. En dacht Petra na een wolk te hebben gehaakt: wat nu als ik eens een fiets zou maken.....

Toen Anna met de compositie bezig was en zag dat er nog een grote boom ontbrak, vond ze het heerlijk om te verzinnen hoe binnen twee weken een boom te maken en met tweedehands lappen van de kringloop kleuren uit te zoeken. En dan te bedenken hoe kan ik het knippen en daar iets van maken: dat is heerlijk om te doen, vertelt ze.

Anna is ook de auteur van de twee spelende kinderen die ze eerst heeft getekend en vervolgens als gezamenlijk werk met anderen heeft uitgewerkt: daarbij heeft Azima de sokjes, beenwarmers en dansdoekje gemaakt; heeft Merel de kleertjes gepatchworked terwijl Ayse en Petra de regenboog ballonnen gebreid hebben.

*“Ontdekken wat ik ergens mee kan is heerlijk om te doen
-Anna*

Behalve de spelende kinderen was er nog een ander gezamenlijk werkstuk, namelijk de zon van Stitch & Bitchers Petra, Wieke, Merel, Ayse, Janine en Marianne.

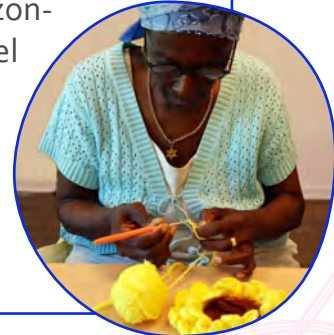

Al doende en door bezig te zijn begon BUURTVENSTER stukje bij beetje vorm te krijgen.

BUURTVENSTER brengt uiteenlopende interpretaties bijeen van wat hart voor de wijk voor de betrokken makers inhoudt, waaronder werken van heel persoonlijke betekenis.

De officiële naam voor de zonnebloem is helianthus, vertelt Magda, trotse maker van de stralende zonnebloem. Ze heeft de zonnebloem met veel liefde gehaakt ter nagedachtenis aan haar overleden dochter: haar naam was Helianther en ze was vernoemd naar de zonnebloem die helemaal bij haar zonnige persoon paste, laat Magda weten.

Door eigen invulling van een diverse groep makers, is BUURTVENSTER een gemeleerd geheel geworden dat verrast, net als de wijk. En daarmee een mooi eerbetoon aan IJplein/Vogelbuurt.

BETEKENIS

WAT HANDWERKEN DOET

De één kan zich beter uitdrukken met taal als de ander en dat kan een uitdaging zijn, temeer als Nederlands niet je moedertaal is. Dan blijkt hoe belangrijk de taal van handwerken kan zijn.

Azima zegt dat lezen en schrijven moeilijk is voor haar maar ze hoeft maar iets van handwerken te zien en ze begrijpt het meteen. "Als ik iets zie, kan ik het maken", aldus Azima die op jonge leeftijd handwerken van moeder en zussen in Turkije heeft geleerd. Voor BUURTVENSTER heeft ze een dansdoekje voor Turkse bruiloften, speciaal voor de spelende kinderen gemaakt. Ook heeft ze sokjes en beenwarmers voor de kinderen gebreid met een Koerdisch patroon - zo uit haar hoofd!

“ Als ik iets zie, kan ik het maken
- Azima

“ Ik vergeet alles en alle problemen even
als ik bezig ben met haken
- Fatima

Of het nu haken, breien, quilten, naaldviltten of borduren is, de meeste makers van BUURTVENSTER ervaren handwerken als een ontspanning, een activiteit die rust geeft en waar men blij van wordt.

Ik vergeet alles en alle problemen even als ik bezig ben met haken, vertelt Fatima, die een Marokkaans sierdoekje heeft geknoopt met een techniek uit haar land van herkomst.

Janine is haker van het eerste uur: of er nu een baby geboren wordt of een vriendin jarig is, ze haakt van allerlei kadootjes. 'Mijn moeder zegt altijd: 'Janine haakt de hele wereld van hartjes aan elkaar'. Als ik weer een geniale stomme oplossing vind voor een probleem, dan word ik daar heel blij van. Ik word er ook rustig van. Soms hyper, als het even niet opschiet', geeft Janine toe. Ze heeft behalve meeuwen, ook een eigenzinnige paradijsvogel gehaakt, die goed bij IJplein/Vogelbuurt blijkt te passen.

“

als ik weer een geniale stomme oplossing vind voor een probleem, dan word ik daar heel blij van

-Janine

Het maakt het niet beter waar je in zit maar het maakt wel dat je even tot rust komt, geeft Jamila aan, haker van een vrolijke vogel. Toen ze in de ziektewet belandde, een zwaar moment in haar leven, is Jamila gaan handwerken bij Nora en dat heeft haar geholpen. 'Als je teveel aan je hoofd hebt en je kan maar niet stoppen met malen: doe iets creatiefs. Het helpt om je hersenen even stil te zetten. Ik kan het andere mensen aanraden'. Ook thuis, als ik de draad even kwijt ben, ga ik handwerken, verklaart Jamila, die als peuter uit Marokka is gekomen en sindsdien in Amsterdam Noord woont.

“

als je teveel aan je hoofd hebt en je kan maar niet stoppen met malen: doe iets creatiefs

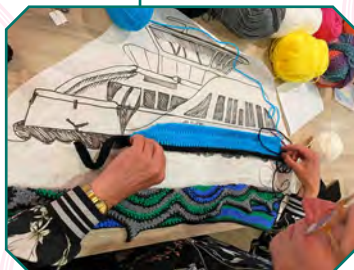
-Jamila

Ayse: 'ik ben als een gek gaan handwerken toen ik ging scheiden 15 jaar geleden. Handwerken was mijn therapie: ik was altijd aan het haken als ik thuis was en werd er rustig van. Van vele lapjes heb ik uiteindelijk een grote deken gemaakt; mijn therapiedeken. Een verteldeken noem ik het ook wel. Als de kinderen dan bij mij waren gingen we eronder liggen tv kijken'.

*“S'ochtends voordat ik naar m'n werk ga, haak ik een paar rijtjes om rustig te worden. En als ik de dag niet afsluit met haken word ik kriegelig: even een paar rijtjes voor ik naar bed ga
- Ayse*

*“ het repetitieve en het creatieve is fijn aan breien. Het is een mooie balans
- Wieke*

Voor Stitch & Bitcher Wieke is handwerken ook rustgevend en brengt breien als hobby evenwicht. 'Ik kan niet zo goed niets doen. Ik word ongedurig van tv kijken. De combinatie van breien en tv kijken werkt heel goed. Het repetitieve en het creatieve is er fijn aan. Het is een mooie balans'. Wieke is maker van de pont die ze aan de hand van een afbeelding die bij Dirk van de Broek aan de muur hangt, met grote vaardigheid heeft uitgewerkt. De pont is iconisch voor Noord, licht Wieke haar keuze toe. Wij denken dat haar gehaakte versie dat zeker ook is!

Het geeft een prettig gevoel als iets af is. Het maken vind ik leuk om te doen en als mensen het waarderen en er van genieten geeft voldoening, aldus Ruby die ondermeer een poes gemaakt heeft.

Franny heeft punniken vroeger op school geleerd: toen ging het niet heel goed maar nu ze het met het project weer heeft opgepakt wél en deze ijpleiner in hart en nieren vond het leuk om dat je het met z'n alen je bent onder de dere dingen bezig, wie met planten bezom zorgen even los hoofd vol zit en ik wil ben, dan helpt het bezig te zijn'.

“

dat ik mijn idee, het amsterdammetje heb afgemaakt, daar ben ik trots op

-Franny

weer te doen. Vooral len doet is gezellig mensen en met anstelt Franny, voor ig zijn een manier is te laten. ' Als m'n het hoofd leeg heb om met m'n handen

'Als ik iets zie liggen wil ik het voelen en kijken wat ik er mee kan. Dat heb ik met textiel, klei, papier, ook gereedschappen; alles wat fijn in m'n handen ligt', zo vertelt Anna: 'voor mij is het leuk om iets uit te vinden'.

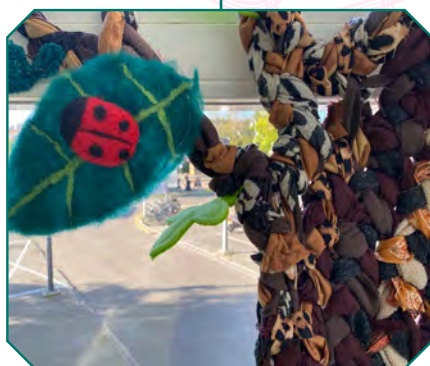
'Kleurtjes, de zachtheid van materialen, je wordt er gewoon vrolijk van, tegen wil en dank. Als je in een shit mindset zit kun je het echt gebruiken om vooruit te komen en dat is heerlijk', benadrukt Merel. Zij is quilter en heeft voor dit project aan patchwork een mooie draai gegeven door er ondermeer kleertjes voor de spelende kinderen mee te maken.

Merel zat als kind vaak in de lapjesmand van haar moeder die de restjes van lapjes netjes opgerold in een mand had liggen en er verder niks mee deed. 'Ik wist toen niet van patchwork maar zat altijd met die rolletjes te spelen. Een paar jaar later kwam ik een quiltboek tegen in de bruna en m'n mond viel open en dacht: dat wil ik ook. Ik vond het meteen heerlijk om te doen, het grafische, technische en creatieve samen'.

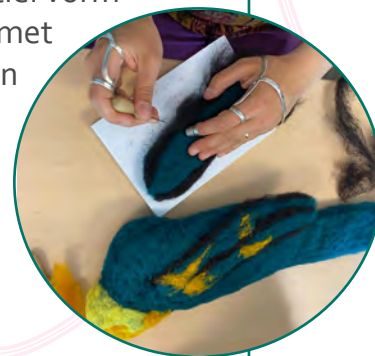

Vind wel je eigen ding wat handwerken betreft, adviseert Merel: 'van borduren wordt ik bloednerveus, maar quilten vind ik heerlijk'.

*“ Voor mij is quilten een ontzettend goede uitlaatklep voor stress en zo heb ik het ook altijd gebruikt
-Merel*

Bette vindt het ook fijn om met textiel vorm te geven en dat doet ze vooral met naaldvilten. Ze noemt naaldvilten ook wel 'beeldhouwen met wol: ' ik word er rustig van en hecht eraan om iets moois te maken', vertelt Bette die voor dit project kleurige parkieten, lieveheersbeestjes en bladeren heeft gecreëerd.

Ik kan niet zonder handwerken, aldus Nora, 'het is mijn tweede geest en het zit diep in me. Het geeft me rust en hoop, het is deel van m'n leven. Als ik verdrietig ben of boos, pak ik iets om te handwerken en dan ben ik weer mezelf'.

Nora heeft de indrukwekkende tree-of-life van macramé gemaakt, een boom met betekenis, want, zo legt Nora uit: de boom staat symbool voor het buurthuis en de takken zijn alle nationaliteiten die er samenkomen!

Alles wat wol is brei ik, aldus Petra, ook fietsjasjes. 'Het houdt me bezig. Ik ben een stressbreier: iets doen met m'n handen terwijl ik tv kijk vind ik fijn. De beweging van breien en zo ook nuttig bezigzijn. Techieken leren, daar hou ik van, het houdt je scherp en vind ik interessant', benadrukt Petra, sinds tien jaar vogelbuur.

Als handwerken makkelijk is, rechtoe rechtaan, dan is het lekker relaxed, rustgevend en je word er zen van, aldus Marianne, die onder meer de regenboog en muizen heeft gemaakt. 's'Avonds, met tv is het een momentje m'n rust pakken. Als het een moeilijk patroon is, dan is het stressvol voor mij. Moeilijke dingen lukken me niet meer; sinds de burn-out, kan ik patronen niet meer volgen'.

De meeste vrouwen hebben breien en haken op school geleerd of thuis van moeders of zussen. Bij de één sprong de vonk meteen over, bij de ander helemaal niet. Zo heeft Janet breien op de lagere school geleerd: 'ik moest sokken breien met 4 pennen, vond ik verschrikkelijk en toen heb ik het verstopt in de kast op school (ik zat in de derde of vierde klas) en zei dat ik ben m'n breiwerk verloren was. Aan het eind van het jaar werd de kast opgeruimd en kwam het tevoorschijn. En ik deed alsof ik niet wist hoe het daar kwam.....'

Nu vindt Janet breien wél leuk: 'het is ontspannend, even je gedachten op nul. Ik ben toch wel een beetje gestressed en breien is rustgevend. Je bent geconcentreerd bezig en hebt gesprek met de dames. Ik vind het heel gezellig hoor en leuker om samen te breien (bij Nora) dan alleen'.

Ayse heeft al op heel jonge leeftijd handwerken geleerd van de meiden om haar heen in haar geboortedorp in Turkije; 's'avonds bij een olielampje waren oudere meisjes al met de uitzet bezig en ik keek altijd mee en was er constant mee bezig. Ik maakte zelf ook speelgoed zoals poppetjes van maiskolven. Handwerken heeft door mijn hele leven een rol gespeeld, aldus Ayse: 'ik vind dingen tot stand brengen heel erg mooi'. Ayse is als tiener naar Nederland gekomen en woont al decennialang in Noord.

Ook Nora is jong begonnen toen ze nog in Marokko was. Als klein meisje van 5 liep ze achter haar grotere zus aan die al naar school ging, dat wilde zij ook maar ze was nog te jong. Ze wilde breien leren maar had geen breinaalden. De fietsenmaker heeft toen breinaalden voor haar gemaakt van fietsspaken waar ze heel blij mee was en jaren mee heeft gebreid!

Anna herinnert zich te zijn begonnen met punniken toen ze nog geen 4 jaar was; 'er is nog een foto waar ik met een punnikklosje zit en de rest van de kinderen zit in de zandbak te spelen.....Ik ontdekte op een dag dat je punnikdraad ook als tekendraad kon gebruiken en toen ging ik figuren maken. Sindsdien is textiel iets van m'n dagelijks leven'.

Het is jammer dat handwerken niet op scholen gegeven wordt, vindt Jamila. 'Nu is het alleen lezen lezen, het is juist zo lekker om je handen te gebruiken. Zou in elke school moeten zijn op welk niveau dan ook. Niet alleen met je hersenen bezig zijn, ook wat anders doen. Sommige kinderen hebben het ook echt nodig om te onstressen', voegt Jamila er aan toe.

Ook Wieke, die al haar levenlang handwerkt en breicursussen geeft, vindt het erg dat mensen niet meer handwerken leren op school: 'het is zo belangrijk om zelf je eigen spullen te kunnen maken. Breien e.a. technieken zouden echt niet verloren moeten gaan en het zou natuurlijk ook niet zo truttig moeten zijn dat alleen meisjes het leren'.

Petra beaamt dit: 'iedereen zou handwerken moeten leren, het geeft een zelfvertrouwen en zelfredzaamheid. Het is doodzonde dat het op school niet meer geleerd wordt'.

*“Volgens mij moet iedereen handwerken leren, het geeft zelfvertrouwen en zelfredzaamheid
- Petra*

‘Door m’n moeder (die superhandig was) heb ik altijd een vrouw gezien die dingen kon maken’, vervolgt Petra. ‘Handwerken geeft een zelfredzaamheid dat je eigen kleding of decoratie of kado’s kunt maken. Herbruik, tweedehands is belangrijk: het geeft een kick om zelf te kunnen maken en het zijn skills voor het leven. Nu is het alleen maar je brein gebruiken maar handen niet meer’.

Ook Marianne heeft haken en breien op school geleerd en vindt het eveneens een gemis dat het niet meer op school gegeven wordt. Het zou een combi moeten zijn van handwerken en handarbeid. ‘Als je zelf kan maken kun je bijvoorbeeld kleren verstellen, omzomen, etc. zelf maken is veel milieu bewuster’.

Samen handwerken is heel gezellig en sociaal, iedereen is anders. Je hebt praters, stille mensen, verschillende nationaliteiten; ik ben iemand van verschillende soorten mensen, je leert van elkaar en dat vind ik leuk', betoogt Jamila die naar de handwerkgroep in de Meeuw gaat.

'Even oversteken en onder de mensen, met de dames samen zijn, daar word ik blij van', aldus Magda, die 32 jaar geleden uit Suriname is gekomen en in Nederland heeft leren haken; 'we kunnen van elkaar leren en elkaar beter begrijpen'.

Ook Ruby omarmt het samenzijn en gesprekjes voeren met heel veel verschillende mensen bij Nora: 'dat vind ik heel fijn'.

*“Saamhorigheid en gesprekjes voeren met heel veel verschillende mensen bij Nora vind ik heel fijn
-Ruby*

Nora begeleidt al jarenlang een handwerkgroep in de Meeuw. Ze wil niet dat handwerken eindigt en meent dat het belangrijk is dat verschillende culturen elkaar leren kennen. Door de jaren heen hebben wel zeker zoo vrouwen deel uitgemaakt van haar groep.

*“Samen handwerken doe ik al heel lang maar met een collectief project treedt je naar buiten, wordt het zichtbaar voor anderen
-Nora*

Voor dit project heeft Nora haar handwerkgroep opengesteld en groepsleden geholpen met de technische uitwerking van ideeën, zoals met een vogeltje of visje haken. '

Zo leuk om in gezelschap wat te doen, vindt Anna en dat mensen elkaar vinden rondom draadjes. 'Al die verhalen van mensen die je anders niet tegenkomt, alles komt even voorbij. Ik ben niet een prater, laat mij maar wat doen; gezellig samenzijn en iets maken. Het project vond ik heel leuk. Eerst is er niets en dan ineens zit je met een flinke groep mensen aan tafel. Dat zoiets kan en er zoveel enthousiaste vrouwen hier mee bezig zijn, dat geeft een goed gevoel'.

*“ Zo leuk om in gezelschap wat te doen en dat mensen elkaar vinden rondom draadjes
-Anna*

'Het leuke aan een hechte club als Stitch & Bitch is dat je niet in je eentje zit te haken', vertelt Janine. 'Je kan wol delen, oplossingen delen en onderwijl praten over van alles en nog wat. Een collectief werk maken is ook superleuk: ieder kan z'n eigen ding doen'.

*“ Een collectief werk maken is superleuk:
ieder kan z'n eigen ding doen
-Janine*

'Toen m'n moeder overleed, waren ze er, toen m'n hondje overleed, waren ze er. Als iemand ziek is. Het is groter dan alleen maar samen breien of haken; het is ook vriendschap', vertelt Petra over Stitch & Bitch, een groep die ze ervaart als warm gezelschap. Het is een hele gevende en positieve groep die laagdrempelig is en waar veel wordt gelachen, laat ook Wieke weten. 'Je hoeft niet te praten, je hebt iets gemeenschappelijks met een mix van vrouwen, van alles wat'.

'Gezelligheid, elkaar inspireren en ook veel lachen. Samen iets doen maar aan eigen projekt werken. Ik doe verder ook mee aan een quiltgroep 1 x per maand en dat is heerlijk. Die mensen

*“gezelligheid, elkaar inspireren en ook veel lachen-
samen iets doen maar aan een eigen projekt werken*

-Merel

begrijpen je op een manier die niemand anders je begrijpt en dat is fantastisch', benadrukt Merel. Ik ga wel eens aan de kade zitten met thee en een haakwerkje, dan komen mensen naar je toe met een praatje, vertelt Merel. Een ervaring die Marianne deelt: 'als je ergens buiten zit te handwerken heb je zo aanspraak, mensen komen dan op je af en vragen wat je aan het maken bent. Voor je het weet zit je lekker te kletsen'.

*“ga lekker buiten zitten haken of breien,
er komen altijd mensen op je af*

-Marianne

Bette

Aicha

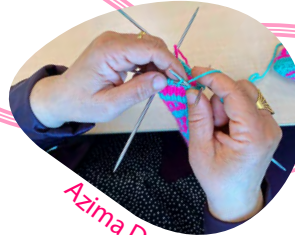
Franny

Bahar

Ayse

Azima Danisman

Merel van Looi

Magda

Wieke

Nora Ben

Gerry

Petra Timmermans

Fatima Hamam

Ruby

Anna Hutzink

Janet

Janine

Jamila

Marianne

fotografie

*Tess
UNAMI*

idee & project uitvoering

tekst & vormgeving

GERRY HOFSTEDÉ

BUURTVENSTER
is mogelijk gemaakt
met dank aan

Noordmakers

AF amsterdams
fonds voor de
kunst

Huis
van de Wijk
de Meeuw

Samen handwerken voor de wijk
SUPERBUURT

